

El premi Josep Moragues, una eina

Un debat que fou viu i que encara reapareix en alguna ocasió és el de la inflació de premis en l'àmbit de la literatura, més que més quan el principi d'auxili a la creativitat es veia —i es veu— entelat per la ineludible necessitat de premiar allò que pretesament són joves valors i hom fa aflorar obres i autors que altrament no haurien assolit mai una projecció. D'altra banda, sovint l'adjudicació de premis que, a més, mouen una quantitat no gens menyspreable de diners ha estat un exercici de lleugeresa.

Aquesta reflexió, que pot tenir sentit en el camp literari, no en té cap en l'àmbit de la recerca. La convicció que, precisament, és urgent de promoure noves vies de suport i d'estímul que facin avançar amb garanties els estudis en curs i els ofereixin possibilitats reals de difusió, és generalment compartida —en aparença— a l'hora de les declaracions de principi. La realitat és sovint una altra.

Amb tot, els premis i beques de recerca —al costat de les revistes,

miscel·lànies, etc., de les diverses institucions— continuen essent elements imprescindibles, insubstituïbles, sense els quals resta compromesa la realització i difusió d'estudis costosos en hores i en recursos, i sobretot s'impossibilita l'autèntica *recepció* per part de la comunitat investigadora i la necessària interacció que fecunda i fa avançar els estudis.

A Catalunya aquestes ajudes a la recerca han estat durant anys centrades en els grans nuclis (Girona, Barcelona) o en el perímetre de les institucions universitàries o més o menys oficials. Només en una proporció ínfima atenyien l'àmbit estrictament local, sovint acusat —no sempre amb justesa— de generar treballs d'una perspectiva més limitada (quan, de fet, l'activitat local i comarcal supleix l'encara enorme dèficit investigador del país). Darrerament, però, hi ha hagut un seguit d'iniciatives a la materialització de les quals no ha estat aliena la institucionalització de les comarques. Són ja uns quants els premis de recerca d'àmbit local o comarcal (Premis Rufaca a la Cerdanya, Premis Lloberas a la Bisbal, Premis Culturals del Berguedà,...) que s'han afegit als que ja anteriorment oferien possibilitats als investigadors (Costa Brava, Fundació Vives, Casajuana, Fundació Congrés de Cultura Catalana,...).

Certament, els estudis locals, avui en mans d'universitaris en molts casos, són un marc privilegiat per a l'observació i anàlisi de certs fenòmens i són ineludibles per bastir perspectives

Lliurament del I Premi Josep Moragues, a Sant Hilari Sacalm



CONSELL COMARCAL SELVA

generals autèntiques, que no siguin l'aplicació mecànica de resultats d'un lloc a l'altre. Això és més cert encara allà on la realitat comarcal, en la seva dimensió actual, o més sovint, històrica, persisteix com a unitat plena de sentit a causa de factors d'ordre socio-econòmic, geogràfic, o fins de percepció psicològica.

A la regió de Girona el moment actual es presenta com una



Joan Domènech, vice-president del Centre

avinentesa propícia per a l'eclosió de projectes de recerca. D'una banda, una mínima infraestructura cultural finalment se sosté (arxius històrics, comarcals, centres d'estudis més o menys actius, etc.) i fa possible la configuració de grups de treball i l'intercanvi recíproc. D'altra banda, els estudis universitaris ja plenament consolidats (i encarats a reptes més alts) a Girona poden orientar estudis i recerques vers els àmbits més pròxims de les comarques que tenen el seu eix en la ciutat.

Pel que fa a l'esquema del Premi «Josep Moragues» de Recerca en humanitats i ciències socials a la comarca de la Selva —que ja ha estat imitat en altres indrets—, consisteix en la col·laboració entre la institució científica comarcal, en aquest cas el

Centre d'Estudis Selvatans, la qual té cura dels aspectes acadèmics, i el Consell Comarcal, que hi aporta la dotació econòmica. El Premi, de perspectives temàtiques molt àmplies (filologia i edició de textos, arqueologia i història, llengua i societat, població i territori, etnologia i folklore,...), és biennal, de tal manera que les institucions convocants garanteixen la publicació, en l'any intermedi, del treball guardonat dins la col·lecció de monografies del Centre *Estudis i Textos*. Això, a banda de la gratificació econòmica (sempre limitada des del punt de vista de l'autor), és un atractiu addicional important.

enguany, el guardó, lliurat en un acte acadèmic el passat dia 19 de juliol a Sant Hilari Sacalm, ha estat atorgat a la Dra. Rosa Congost, professora d'història econòmica de l'Estudi General de Girona per *Dos estudis sobre la Selva: els millors partits i les compravendes de terra (1768-1862)*. El jurat era format en aquesta primera edició per Llorenç Ferrer (Universitat de Barcelona), Joaquim M. Puigvert (Estudi General de Girona) i Joan Domènech (Centre d'Estudis Selvatans, director de Quaderns de la Revista de Girona).

El treball, d'identificació abast cronològic que *Els propietaris i els altres* (EUMO, 1990), combina en dues parts ben diferenciades l'estudi de les aliances matrimonials de les famílies benestants de la comarca i l'anàlisi de les principals escriptures de compravenda. Bé que l'objectiu prioritari és la comprensió global dels fenòmens, cada estudi conté nombroses

PREMI
JOSEP MORAGUES
DE RECERCA EN HUMANITATS
I CIÈNCIES SOCIALS
a la comarca de la Selva



referències a casos particulars que són més que una simple il·lustració, ja que revelen molts entramats de la complexa realitat que tracten; el lector podrà ell mateix resseguir-los i reordenar-los, quan tingui el llibre a les mans, i això li permetrà d'entendre millor i encara d'enriquir la percepció de la societat rural del període.

La perspectiva supralocal que s'exigeix als treballs presentats garanteix una progressiva superació de l'òptica estrictament local de molts treballs —d'altra banda, laudabilíssims— realitzats fins avui a la comarca, així com la connexió amb les facultats universitàries fa possible la sintonia necessària amb les línies actuals de la recerca. Aquest i els altres projectes de futur del Centre d'Estudis Selvatans —i en graus diversos també dels altres centres agrupats en el Patronat «Francesc Eiximenis»—, fan pensar que, efectivament, les iniciatives culturals i científiques de les comarques van escapant de veure's permanentment marcades pel segell de procedència geogràfica que es volia sinònim de pobresa interpretativa i lleugeresa editora. Perquè aquestes iniciatives no depenen de llur denominació d'origen, sinó que han de ser jutjades exclusivament —com deia Ricard Torrents a «Revista de Catalunya», núm. 53, parlant de publicacions— a partir de la capacitat intel·lectual (això no es compra ni es ven!) i, sobretot, econòmica (a mercè, en gran part, del suport públic) dels «il·lusos» que els donen vida.

NARCÍS FIGUERAS